

2012 ©Év díszhala: zebraharcsa V. fejezet

2012 Év díszhala cikksorozat utolsó fejezetéhez érkezünk.

Azt kell mondjam, vegyes érzelmek kavarnak bennem az idei program és cikksorozatunk kapcsán. Örülök, mert úgy vélem egy eredményes kezdeményezést sikerült elindítanunk és egy sikeres cikksorozaton vagyunk túl.

Zebraharcsa *Hypancistrus zebra* L46

Fajvédelem, veszélyeztetettség

Viszont szomorú is vagyok, hiszen ez az utolsó cikk, amit írok a zebraharcsáról szóló sorozatban, mivel a sorozatunk most véget ért. Aggodalomra viszont semmi ok, terveink szerint már októberben elkezdjük gyűjteni a szavazatokat, hogy az akvaristáknak leginkább szimpatikus, általuk leginkább érdemesnek tartott fajnak adhassuk majd a 2013 Év díszhala címet. Kulisszatitok gyanánt elárulom, a jelöltek már megvannak... Most is fontos kikötés volt a kiválasztás során, hogy legyen benne veszélyeztetett faj, gyakori díszhal, megismertetésre szoruló faj egyaránt. Nem feledkeztünk meg az akvaristákon belüli

specialisták széles csoportjáról, a „sügéresekről” sem, viszont most nem afrikai, hanem amerikai faj kapott jelölést. De többet már nem árulok el, még legyen 1-2 hónapnyi kíváncsiskodás!

Így utoljára szerintem egy meglehetősen érdekes és fontos témát boncolgatunk, ami egy meglehetősen komoly ügy. Már most az elején szeretném leszögezni, hogy nem csak a zebraharcsáról, hanem az egész Xingu-rendszer veszélyeztetett halállományáról, kritikus állapotukról lesz szó. De még mielőtt konkrétan belekezek a tények ismertetésébe, nézzük meg, mik is a veszélyeztetettség fokok és általános adatok!

Biztosan nagyon sokan ismerik a World Wide Fund for Nature nevű szervezetet, amit leggyakrabban csak WWF-ként emlegetünk. Nevük magyarul Természetvédelmi Világalap. A sok természetvédelmi alapítvány közül talán a WWF a legmonumentálisabb, világszintű szervezet. Jelképük a mindenki által ismert óriás panda (*Ailuropoda melanoleuca*). Ez a szervezet nagyon sok veszélyeztetett állatfaj megmentéséért komoly erőfeszítéseket tesz.

Panda

Az állatfajok természetvédelmi helyzetét az IUCN Vörös Listája méri fel és tartja számon, így az ő adataikat tekinthetjük számottevőnek jelen helyzetben.

Fontos megemlíteni a CITES-t is, szintén egy komoly szervezet a veszélyeztetett fajokkal kapcsolatban, például a veszélyeztetett állatfajok kereskedelmének szabályozása is többek között az ő hatáskörük alá tartozik.

A veszélyeztetettség fokozatok a következők:

- csekély kockázatú - sérülékeny állapotú - veszélyeztetett - kritikusan veszélyeztetett (kihalás közeli) - vadon kihalt - kihalt

A csekély kockázatú fajok még nem nevezhetők veszélyeztetett állapotú fajoknak, de már odafigyelést igényelnek, mivel a veszélyeztetetté válás küszöbén állnak. A Vörös Lista 4467 fajt tart számon ebben a kategóriában.

A sérülékeny állapotú, vagy másként sebezhető fajok már-már veszélyeztetettek, de legalábbis biztos, hogy azzá válnak, ha csak nem avatkoznak be legalább egy kicsit a faj védelmének érdekében. 10104 faj tartozik sajnos ide.

Veszélyeztetettek azok az állatok és növények, melyeknél a populáció eléggé radikálisan lecsökkent, és fennáll a kihalás veszélye. Jelenleg 5766 fajt soroltak be veszélyeztetettnek.

Súlyosan veszélyeztetettnek minősülnek azon fajok, melyek esetében azonnali beavatkozás szükséges, máskülönben ha teljesen nem is, de a vadonban kipusztulnak, ezért is nevezhető ezen csoport kihalás közelinek is. Jelenleg sajnos 3947 faj tartozik ide. Ez eléggé súlyos szám...

Értelem szerű, hogy a vadon kihalt fajoknak már nincs vadon élő populációja, teljesen az emberek kezében van az állomány sorsa. Csak mesterséges körülmények közt (állatkertekben, tenyészetekben, természetvédelmi rezervátumokban, génbankokban) lelhetőek fel, és ha felhagynak tenyésztésükkel, akkor kihalnak. 63 faj tartozik ide!

A kihalt fajok teljes mértékben eltűntek a Föld színéről, visszaváltoztathatatlanul. A Vörös Lista csak a 16-17. század óta kipusztult fajokot tartja számon, amik kategorizálhatóak voltak. Az esőerdők pusztítása miatt számtalan faj ismeretlenül tűnik el, illetve a 16-18. században például kipusztult virágok közt is akadhat, ami még nincs kategorizálva, így ez nem a legeslegpontosabb számadata feltétlenül. A Vörös Lista 801 fajt tart számon e kategóriában. (A számadatokban nem csak állatok, hanem növények, algák és egyéb élőlények is szerepelnek!)

A számadatokat összehasonlítva azt kell mondani, hogy egyre emelkedik a veszélyeztetett állatok száma minden kategóriában.

2010-hez képest 2012-re a következő emelkedések voltak diagnosztizálhatóak:

- sérülékeny állapotú fajok: 1029 faj -
veszélyeztetett fajok: 546 faj - kritikusan
veszélyeztetett fajok: 381 faj

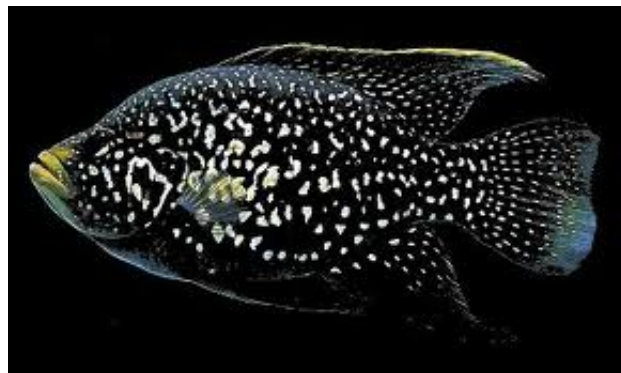
Ezek a számadatok szerintem eléggé súlyosak, illetőleg jól mutatják az emberek káros beavatkozásainak, környezetszennyezésnek eredményeit. Ha ilyen tendenciával folytatódik a fajszámok növekedése, előbb-utóbb csak néhány „kommersz”, közönséges faj lesz, és egyre többen kerülnek a kihalás szélére.

Érdekességgként néhány ismertebb halfajt sorolunk fel veszélyeztetettség állapotuk szerint összegyűjtve!

Sérülékeny állapotúak:

- kecsege (*Acipenser ruthenus*) - lapátorrú tokhal (*Polyodon spathula*) - vörösfarkú kalászhál (*Bedotia geayi*) - lazacvörös kalászhál (*Glossolepis incisus*) - türkizkék szivárványhal (*Melanotaenia lacustris*) - celebeszi vitorlášal (*Marosatherina ladigesii*) -

ponty (*Cyprinus carpio*) - fekete fogasponty (*Characodon audax*) - Brunei szépsége (*Betta macrostoma*) - szamurájgurámi (*Sphaerichthys vaillanti*) - levendulasügér (*Iodotropheus sprengerae*) - vörös zebrasügér (*Maylandia estherae*) - csipoka-türkizsügér (*Melanochromis chipokae*) - madagaszkári fekete gyöngysügér (*Paratilapia polleni*) - malawi neonsügér (*Pseudotropheus demasoni*) - törpe nyasszai zebrasügér (*Pseudotropheus saulosi*) - fehérpettyes bábasügér (*Tropheus duboisi*) - ikercsíkos díszcsík (*Botia rostrata*)

fehérpettyes bábasügér - Tropheus duboisi

csipoka-türkizsügér - Melanochromis chipokae

türkizkék szívárványhal - Melanotaenia lacustris

Brunei szépsége - Betta macrostoma

szamurájgurámi - Sphaerichthys vaillanti

Veszélyeztetett fajok:

- lénai tokhal (*Acipenser baerii*) - Boeseman-szivárványhal (*Melanotaenia boesemani*) - cápamárna (*Balantiocheilos melanopterus*) - vörösorrú torpedómárna (*Sahyadria denisonii*) - kéksávós törpedánió (*Celestichthys erythromicron*) - ázsiai csontnyelvű hal (*Scleropages formosus*) - törpe díszcsík (*Ambastaia sidthimunki*) - sávós díszcsík (*Botia striata*)

kéksávós törpedánió - *Celestichthys erythromicron*

Boeseman-szivárványhal - *Melanotaenia boesemani*

törpe díszcsík - *Ambastaia sidthimunki*

cápamárna - *Balantiocheilos melanopterus*

vörösorrú torpedómárna - *Sahyadria denisonii*

ázsiai csontnyelvű hal - *Scleropages formosus*

Stendhal-hal - *Epalzeorhynchus bicolor*

Kritikusan veszélyeztetett fajok:

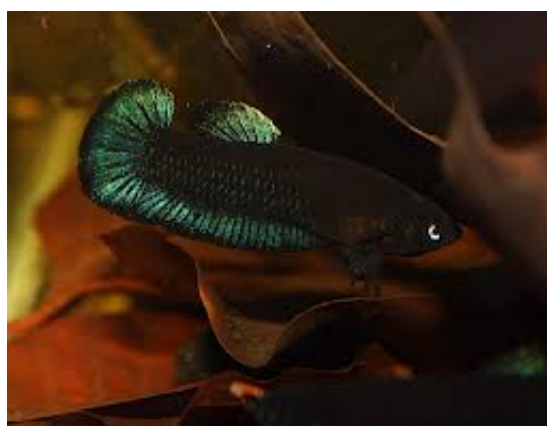
- angolna (*Anguilla anguilla*) - viza (*Huso huso*) - Stendhal-hal (*Epalzeorhynchus bicolor*) - Tequila-fogaspony (*Zoogoneticus tequila*) - törpe fekete harcshal (*Betta persephone*) - vitorlás cápaharcsa (*Pangasius sanitwongsei*)

vitorlás cápaharcsa - *Pangasius sanitwongsei*

angolna - *Anguilla anguilla*

törpe fekete harcshal - *Betta persephone*

Tequila-fogas ponty - *Zoogoneticus tequila*

viza - *Huso huso*

Vadon kihalt fajok:

- lepkepontyocska (*Ameca splendens*) - fénylőtestű szkiffia (*Skiffia francesae*)

lepkepontyocska - *Ameca splendens*

fénylőtestű szkiffia - *Skiffia francesae*

Ez a lista sajnos még hosszasan folytatható lenne ismertebb és kevésbé ismertebb halakkal egyaránt, a többi élőlényről nem is beszélve... (Az adatok a 2012-es állapotnak felelnek meg!)

A zebraharcsa természetvédelmi állapota ilyen egyszerűen sajnos nem határozható be egyelőre. Az IUCN Vörös Lista jelenleg még nem tartja adatbázisában a zebraharcsa állományának meghatározott adatait, és a legtöbb hasonló honlap, adattár is csak erre tud hivatkozni...

Így csak amolyan „fél füllel hallott pletykákat” tudunk közzé tenni, amit hivatalosan még nem találtam kihirdetve, ennek ellenére lehetséges, hogy igazak.

Egy időben valóban eléggé megcsappant az L46-osok vadállománya, köszönhetően többek között az illegális állatkereskedelemnek, orvbefogásoknak. Ennek megakadályozására Brazília betiltotta exportjukat. Tudomásom szerint ezt nem is oly régen feloldották, bár pl. Brazília is adott ki több fajra is befogási limiteket (pl. *Potamotrygon* ráják, arowanák, stb.). A jelenlegi

helyzet is valószínűleg így áll, exportjuk engedélyezett, de csak limitált mennyiségben. Részint ezért is fontos a tenyésztett halakkal történő kereskedelem, illetve minél több faj tenyésztésének megoldása a vadállományok megkímélésének érdekében.

A zebraharcsák vadállományát megsaccolni megfelelő tudományos kutatások publikálásának ismerete nélkül gyakorlatilag nem lehet, hisz valós adat nem közölhető így le. Minden bizonnyal továbbra sem tartozik a gyakori fajok közé, de talán a közvetlen kihalás veszélye már nem fenyegeti a megfelelő intézkedések után.

Összességében az egész Xingu-rendszer élővilága fenyegetett...

Nem egyszer röppentek fel hírek az úgynevezett Belo Monte nevű projectről, minek során a Xingu folyó és a környező esőerdő képét igencsak átforgatva egy gátrendszert hoznának létre. A probléma valósnak tűnik sajnos, több kisebb-nagyobb tiltakozás is volt már ellene. A gond a teljes élővilágot nézve ott kezdődik, hogy hatalmas esőerdő területet árasztanának el vízzel, így az ottani élővilágot halálra ítélve. Hiába a sok víz, a gátak miatt a halak jórésze is meglehetősen veszélyeztetetté válna, ha nem pusztulnak ki. Ezen felül természetesen a szokásos erdőpusztítás is megkezdődhet, mert a marháknak legelő, a gyáraknak hely kel... Csupán senki sem gondol a több millió fajos flórára és faunára, aminek a tudomány jó, ha felét ismeri... És az elárasztott területeken nem csak állatok, növények vannak veszélyben, hanem egy egész indián törzs is, akik itt élnek mindennapjaikat. Ezen emberek teljes létét egy tollvonással át lehetne írni?

A Xingu halfaunája nagyon gazdag, becslések szerint a 600 fajt is meghaladja! Rengeteg az endemikus faj, melyek csak itt honosak. Ezen fajok szinte teljesen kihalásra lennének ítélve az amúgyis inkább veszteségesnek ítélt erőművek létrehozásával. A *Hypancistrus zebra* is az endemikus fajok közé tartozik.

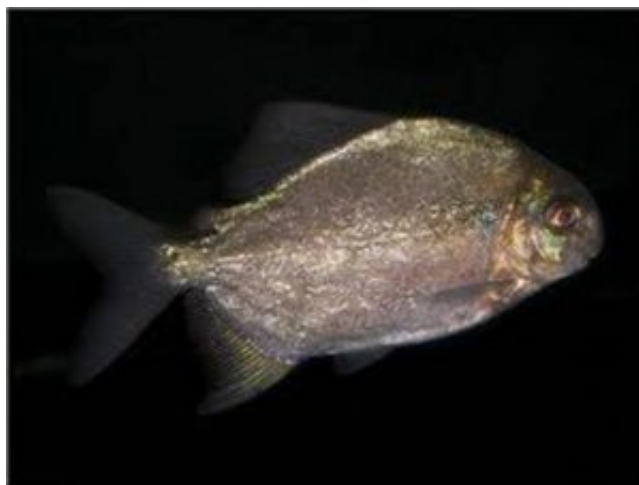
Mintha az illegális állatkereskedelem, környezetszennyezés nem okozna elég gondot, még az élőhelyeket is egyre radikálisabban pusztítjuk. Nagyon fontos lenne ezeket alaposabban végiggondolni, amikor döntés születik. Az ilyen nagyszabású tervekkel szemben sajnos nem tudunk sok mindent tenni, viszont ha minden ember kicsit környezettudatosabban él, konkrétan a mi esetünkben a vízszennyezésről van szó, akkor valamelyest segíthetünk. És persze figyeljünk oda a megvásárolt halak származási helyére is, és kerüljük az illegálisan befogott, csempészett állatokat, pláne ne akarjunk ilyen állatot venni, ha veszélyeztetett. Ha egyáltalán nem vásárolunk állatokat a feketepiacon, akkor talán az engedélyezetlen befogásuk is csökken.

Az alábbiakban pedig egy kis képgalériát szeretnék bemutatni néhány Xingu-halról, amik komoly veszélyben forognak:

IKRÁZÓ FOGASPONTYOK:

Simpsonichthys reticulatus

*Plesiolebias altamira**Ossubtus xinguense*

PONTYLAZACOK:

Moenkhausia heikoi

SÜGÉREK:

Apistogramma commbrae

Teleocichla centisquama

Aequidens michaeli

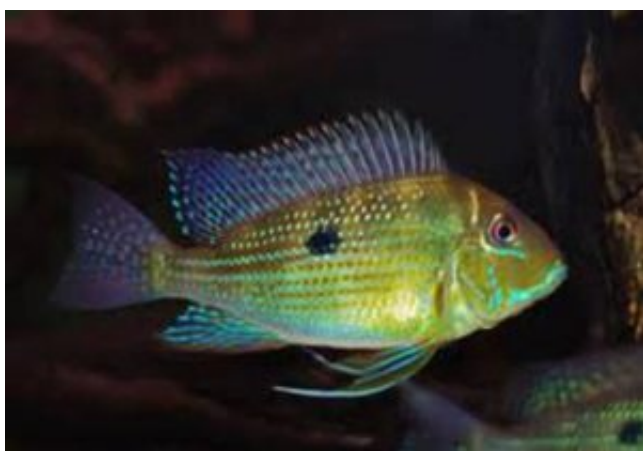

Retroculus xinguensis

HARCSÁK:

Corydoras xinguensis

Geophagus argyrostictu

Peckoltia vittata

Scobinancistrus aureatus

Parancistrus nudiventris

Panaque armbrusteri

Leporacanthicus heterodon

Baryancistrus xanthellus*Hypancistrus zebra*

És mit is tegyünk a zebraharcsák védelméért? Először is becsüljük meg őket. És ez nem csak erre a fajra vonatkozik. Az általános édesvízi, trópusi díszhaltartásban sajnos gyakran előfordul a következő: „A hal olcsó, nem baj, ha elpusztul, veszünk újat!” Ez súlyosan kerülendő felvetés. Lehet, hogy egy neonhal 120-150 Ft-ért már bőven beszerezhető, de ugyanúgy érző lény, mint egy több tízezer forintba kerülő kutya, vagy még több pénzbe kerülő ló. Ha az ember 1500-2000 Ft feletti árú halból vásárol, azt már jobban megbecsüli, sajnos így látom... Ugyanúgy, mint pl. a trópusi gyíkokat, leguánokat, agámákat. Pedig egy neonhalat, guppit, kék gurámit is meg lehet, meg kellene becsülni. A zebraharcsa esetében ezzel nincs is gond, köszönhetően árának. Az általános haltartásban pedig jó lenne, legalább fajvédelmi célokból is a halak megbecsülése.

Második, egyben remek lépés a faj védelmére, ha tenyésztjük, és próbáljuk – ha csak kicsiben is – terjeszteni akvaristák között. Én például veszélyeztetett vad elevevőszülőkből komoly

tenyésztési szándékkal rendelkező személyeknek ingyen is adok, de speciel olyanra nem is „pazarlom” (tudom, nem a legjobb kifejezés), aki nem törődne velük, legalább tartásukat maximalizálva, csak egy amolyan átmeneti dísz lenne nála a halam. A zebraharcsa esetében jó lenne, ha olcsóbb lenne, így többen hozzáférhetnének. Viszont akkor ördögi kör-szerűen ez a faj is csak egy dísszé, eszközzé válhatna sokak szemében... Ezért végiggondolva nem feltétlenül rossz, ha drága egy ilyen kategóriájú hal. Jobb megoldásnak látom, ha a tenyésztők „akciós” áron kínálnak néhány példányt, úgy 7-11.000 Ft között, így többekhez is eljut. Ennek hátulütője, hogy bevételük természetesen kisebb lesz. Ezzel kontrapunktnak, hogy nem baj, adjon el 3-4 db-ot olcsón, a többit drágán. Na, igen... Ki akar mégegyszer annyit adni az adott halért, mint amiért megvehetné más esetben... Tehát sajnos így végigvezetve ez az ötlet sem a leghatékonyabb... Mindettől függetlenül értelem szerűen a veszélyeztetett fajok akváriumi, mesterséges körülmények közti tenyésztése egy lehetséges kapaszkodót nyújt, mielőtt végleg eltűnnek a Kék Bolygó színéről!

Sajnos ismételten egy cikk végéhez értünk, és ezzel együtt a cikksorozatéhoz is! Mint azt a cikk kezdésekor is írtam, örülök, hogy egy – legalábbis szerintem – eredményes cikksorozatot sikerült megalkotni, de egy picit szomorú is vagyok, mert véget ért idén. Ismételten felhívom mindenki figyelmét, hogy októberben megkezdjük viszont új szavazásunkat, ahol csakis kizárólag olvasóink döntése alapján kerül megválasztásra 2013 Év díszhala! Szeretném megköszönni minden Kedves Olvasónknak bizalmát és érdeklődését, akik végigkísérték mind az 5 cikkünket. Remélem, jövőre is ugyanígy kitartanak mellettünk és érdeklődve fogadják írásainkat. Köszönettel tartozom Egresits Jánosnak a tartás- és tenyésztéstechnológiai segítségéért, hisz nélküle messze nem lehetett volna ilyen sikeres a sorozat! Honffy Gábor segítségét is megköszönöm, a kezdeményező honlap főszerkesztőjeként a technikai háttér biztosításában elengedhetetlen

szerepe volt, és persze az egész program társkoordinátoraként is nagyon sokat tevékenykedett! Végül, de nem utolsó sorban köszönetemet fejezem ki támogatóink felé is, akik közül többen is megjelentették internetes felületeiken cikkeinket, hogy minél több emberhez eljuthassanak, és persze az egész kezdeményezést támogatták! Köszönjük!

A 2012. Év díszhala cikksorozatot és programot ezennel lezárom!

Hypancistrus zebra

Kezdeményező honlap: www.gabrinus.hu

Támogatóink:

- www.akvariummagazin.hu és az AME
- www.fisch.hu (Fisch Kft. Nagykereskedés)
- www.diszhal.info
- www.daniodiszkont.hu (Dánió Díszhal Diszkont)
- www.agriosz-aqua.hu
- www.szotyikaakva.blogspot.com
- Exotic Aqua Akvarisztikai és Díszállat-szakkereskedés; Mosonmagyaróvár
- Korallósakvárium Kft.; Budapest (www.korallósakvarium.hu)

- Amazonia Díszállat-kereskedés; Győr (www.amazonia.hu)

A természetvédelmi adatok forrása: www.iucnredlist.org, www.wikipedia.org A Xingufolyó veszélyeztetettségének és faunájának leírásához segítséget nyújtott az AME Törpesügéres Szekciójának weblapja, ahol még további információkat találhatnak a Belo Monte projectről.

A képek a Google képkeresőjéből származnak.

Írta és szerkesztette: *Liziczai Márk*

KATEGÓRIÁK:

[2012 díszhala](#), [Az év díszhala](#)

KULCSSZAVAK:

[tenyésztés](#), [akvárium](#), [Év díszhala](#), [Hypancistrus](#), [L46](#), [zebra](#), [szaporítás](#), [mesterfogások](#), [rész](#), [5](#)

Beküldte: mark24

Katalógusba került: 2012-08-17 09:31:00

Legutolsó frissítés: 2019-09-05 17:11:39

Katalógus ID: 6739

Oldal linkje:

<https://akvaristalexikon.hu/az-ev-diszhala/2012-diszhala/2012-ev-diszhala-zebraharcsa-v-fejezet.html>

© Akvarista Lexikon - Minden jog fenntartva